

## FLORIZETES

HELÝBEN BE VIDÁKEN  
Sgy 6tre ... 300 kor  
Pál 6tre ... 150 kor.  
Sgy neyred 6tre 75 kor.  
Sgy hótra ... 25. kor.

**Nyitási közlemények  
megállapítás szerint.**

# ARADI KÖZLÖNY

# POLITIKAI NAPILAP.

**SZERKESZTŐSÉG:**

Aradi és csanádi egyesül-  
vésnek példájában.

TELEFON-SZÁM: 367

**KLADOHIVATAL:**

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Bulevardul Regela Ferdi-  
nand I. (József főút 22)  
TELEFON-SZÁM: 151.

**Arad, 1920.**

Főzérkardó:  
**Stauber József.**

**Csütörtök, május 20.**

**21. és 25. sz. rendelet (kibővítve)**

Mi Erdélyi csapatok parancsnoka, a  
katonai igazságügyi törvénykönyvnek 32.  
és 57. §§. II. pontja értelmében, a had-  
sereg biztosítására és az ország védel-  
mére.

## ELRENDELEJUK:

a Tiszáig elfoglalt egész területre, mely hadműveleti területnek tekintetik: 1. Rend. Ellenszegülőknek lesznek tekintve: a) akik rosszakarat nélkül nyilvános helyiségekben, állomásokon, vonatokon, az utcán stb. közölni, elterjesztani, beszélni fognak bármely módon igaz, vagy bebiztosított híreket vagy relativ meggyőző érveket a hadműveletekről, a csapatmozdulatokról és helyzetükről, a katonai állóságok rendelkezéseiről vagy bármely más dologról, a román hadseregre vonatkozólag; b) akik állomásokon, vonatokon találtatnak, komoly megindokolás nélkül, vagy tolongani, kiabálni fognak és nem fogják tiszteletben tartani a rendre vonatkozólag kiadott utasításokat; c) akik rossz szavakkal fogják illetni a román nemzetet; d) bármely jóakaratu személy, aki levelet vitne, azok, akik mások által elősegítik magánfelektől átvett leveleket egyik helyről a másikra szállítani; e) akik a hadsereg érdekeit szolgáló rendelkezések ellen lázitanak; f) azok, akik felhatalmazás, vagy katonai engedély nélkül, minden rossz szándék nélkül, titkon vagy nyilvánosan, akár katonai parancs folytán, akár nem történt kiűrtett helyiségeket elfoglalnak; g) akik sértő szavakkal fogják illetni a román katonákat, a román hadsereget vagy országot; h) bárki, aki rosszakarat nélkül megmérgezz, vagy megfertőz kutakat, forrásokat, bármely folyó vagy állóvizet, valamint bármely élelmiszert; i) azok, akik kritizálni fogják a parancsszakság által kiadott rendeleteket; j) azok, akik leverik a zászlókat vagy a katonák más jelvényeit; k) azok, akik közelébe lépnek vagy mások közelébe lépését provokálják, hogy megakadályozzanak egy letartóztatást, vagy a parancsszakság által kiadott rendelet végrehajtását. 2. Ezen rend ellen szegülő a következőképpen lesznek megbüntetve: Az a) b) c) és d) pontok alá esők meg lesznek vizsgálgva hadbíró által első és utolsó alkalommal egy évi börtönnel és 2000 Lei-ig terjedhető pénzbürséggel lesznek sújtva. (Az e) f) g) h) i) j) és k pontokba foglaltak ellen szegülő a hadbíróvárnyság által lesznek megvizsgálgva és elítélve 3 évig terjedhető börtönnel és 5000 Lei-ig terjedhető pénzbürséggel. Midőn a fent említett tettek közül valamelyik kémkedési vagy árulási szándékkal lesz véghezvive, a háború alatt már életben levő hadbíróvárnyság szerint lesznek megbüntetve. 3. A rendelet ellenszegüléseinek a meghatározását királyi biztosok, hadbírók, tájékeparancsnokságok, csendőrszettek és bármily katonai törzsszét végzi.

E jelen rendelet, amennyiben lehet, a községi hatóságok által lesz kihirdetve, ki lesz rábízva minden községben, haditörvényes és közbiztonsági székelyhelyen, hadbíróságokon, parancsnokságoknál, csendőrségeknél és község-házaknál, ki lesz hirdetve dobszó által is. E formások betartását jegyzőkönyvileg fogják megállapítani a törzstisztek. E rendelet büntető hatálya életbe lép 3 nap után a főt emelt végrehajtásokkal s csak azon személyek lesznek megbüntetve, akik e 3 nap után esnek bűnbe. A 21. és 25. sz. rendelet határozati, amelyeket szintén e parancsnokság ad ki, de a jelen rendelettel nem egyezők, hatályon kívül lépnek abban a pillanatban, amikor a rendelet életbe lép. Kelt a Parancsnokságunknál Nagyszombat, 1919. május hó 12. Az erdélyi császári és királyi főparancsnoka

**MARDARESCU** tábornok s. E.

**Závěreční škola: Panaiteacu tábornok.**

# Averescu Aradra jön.

Előzetes helyen azt az értesítést szereztük, hogy Áverescu tábornok, miniszterelnök e hénap 28-án Aradra érkezik, ahol fél napig fog tartózkodni. Áverescu a választások előtt erdélyi körutra indul, hogy megismertesse kormányzati programját és hogy személyes érintkezés útján ismerkedjék meg a néppel. A miniszterelnököt, aki autón teszi meg a kör-

utat, Taslauanu és Góga miniszterek kísérik. A körut négy napig fog tartani. E hó 25-én délelőtt Brassóban, délután Nagyszebenben, 26-án délelőtt Deesen délután Besztercenaszódon, 28-án délelőtt Nagyváradon, délután Aradon, 29-én délelőtt Temesvárott, délután Lugoson lesz Averescu, aki ezzel be is fejezi körutját és visszatér Bucarestbe.

## Az aradi zsidók „politikai irányítása.”

F. Az aradi lapokban hirdetés lá-  
tott ma napvilágot, mely tudtára  
adja annak, akit érdekel, hogy „az  
aradi zsidó nemzeti szövetség iro-  
dája a Strada Bucur 13. sz. alatt  
megnyílt.“ Munkatársunk felke-  
reste a déli órákban a legújabb  
aradi irodát, de az zárva volt, je-  
léül annak, hogy valami nagy to-  
longás nincs az iroda felé. A ház-  
ban azt a felvilágosítást adták,  
hogy át kell menni a szemben le-  
vő boltba, mert ott van *König* ur,  
aki az ügyeket intézi. A boltban  
csakugyan megtaláltuk *König*  
urat, aki a világ legtermészetesebb  
hangján mondta el, hogy a zsidó  
nemzeti szövetség irodája meg-  
kezdte működését azzal a prog-  
rammal, *hogy az aradi zsidók po-  
litikai magatartását irányítsa. Az*

iroda központja egyébként Clujon (Kolozsvárott) van, az azadi csak fiók.

Nincs tovább. Az aradi zsidók-  
nak ennél fogva olyan politikai ma-  
gatarást kell ezután tanúsítani,  
amelyet a Strada Bucurbeli Iroda  
elégük irányít. De vajjon mit szólna  
majd hozzá az aradi zsidók?  
Ez utóbbiak ismételtén és energi-  
kusan visszautasítottak minden  
zionista törekvést és tudtára ad-  
ták, a hivatalban próbálkoznak,  
hogy ők külön „nemizeter” alkotni  
nem akarnak.

A „zsidó nemzeti szövetség“ aradi irodája kongani fog az ürességtől, hacsak néhány újonnan betelepedett galiciai lánckereskedő be nem népesíti.

# Igazgató-változás a Hungária textilgyárban.

Az aradi Hungária-textilgyár vezetésében a közel jövőben változás áll be. Arról értesülünk ugyanis, hogy Lóránt Emánuel, a gyár igazgatója, akinek vezetése alatt a textil-gyár hatalmasan fellendült és a hasonló nagy gyárak között foglal helyet, hamarosan el-

távozik Aradról és Bécsbe költözik. Lőránt igazgató azonban nem lép ki a gyár kötelékéből, hanem Bécsben lesz az aradi textilgyár képviselője és innen fogja intézni a nyersanyag beszerzését. Értesülésünk szerint az aradi gyár új igazgatója Hermann Béla lesz,

## Német tisztok kommunista összeesküvése.

A Vossische Ztg. közli: A hadügyminiszteriumban tegnap *Biebahn* és *Bonstedt* kapitányok, *Altwater* és *Biebahn* hadnagyok tanácskoztak három kommunista vezérrel a nemzeti kommunista alapon való szövetség dolgában. Az értekezletet *leleplezték*. *Gessler* hadügyminiszter azonnal kihallgatta a tiszteket, akiket *letartóztattak*. A kihallgatásokat folytatják.

**BÉCS** A Pressének jelentik Berlinből: A hadügyminiszter jelentése, melyet a minisztériumban leleplezett tisztí összeesküvésről hozott nyilvánosságra.

örjási feltűnést keltett. A radikális munkásvezérek, akik a tanácskozásban részt vettek, a kommunista munkáspárthoz tartoznak. Ez a párt a kommunista célok mögött nemzeti eszméket istápol. Ezzel a párttal ellentétben áll a spartakusok szövetsége. A Nemzeti Kommunista Szövetség részben radikális szociálista, részben szélső nacionalista irányban szolgálná a párt bomlasztó törekvéseit. A szövetség mögött a régi frontkatonák és rokkantak egyrése áll. Bartram híj szerint igen intím érintkezés van Bauer ezredesével, aki tud, hogy a Kapp

és Lüttwitz-féle ellenforradalom egyik vezéralakja volt.

## A szultán lemond.

**PÁRIS.** Az Associated Press konstantinápolyi tudósítójának jelentése szerint a török szultán elhatározta, hogy a békeszerződés elleni tiltakozás jeléül lemond a trónról.

**Magyar kérdés  
az angol alsóházban.**

LONDON. Az angol alsóházban ismét szóba került a magyar kérdés. Herbert *Aubrey* képviselő megkérdezte a kormányt, hogy van az, hogy míg a Schleswigben, amely osák nemrégiben jutott a németek kezére, a békekonferencián népszavazást rendelt el, addig a Magyarország-tól elvett területeket, amelyek évszázadok óta tartoznak együvé, az egész nép megkérdezése nélkül csatolták az új államokhoz. A kérdésre *Harmworth* a kormány képviselője megmondta, hogy mindegyik felelt. A szövetséges hatalmakat ebben a kérdésben a lakosság néprajzi elosztásának szempontja vezette és nem a politikai határok régisége.

**Amerika a kommunisták ellen.**

**NEW-YORK.** Amerikán és európai példákön okulva, a legerélyesebb akciólt indította a marxi szociáldemokrácia elen. New-York államban szociáldemokráta nem lehet sem képviselő, sem közhalkalmazott. A szociáldemokráta-párt hü-neinek felderítésére külön kutató irodát állítottak fel és máris ezernél több bol-sevikkt elzártak „bűnös szindikálizmus“ címén. A new-yorkli államügyész becs-lése szerint hatvanezer agitátor, százhat angol és kétszázkét idegen nyelvű lap terjeszti a szocialista-kommunista eszméket az Egyesült-Államok területén.

## Jegyzék Palesztináért.

**BÉCS.** Londoni jelentés szerint a vatikán energikus tiltakozó jegyzéket intézett az angol kormánynak azért, hogy Palesztina polgári kormányzatát ne játszák zsidó kézre. Ez a tiltakozás okozta, hogy Herbert Sámuel Palesztina kormányzójává való kinevezését, a melyet már befejezett dolognak tekintettek, nem hajtották végre. Ezzel kapcsolatban Iissahoni távirat arról ad hírt, hogy Délamerika számos városában százezrek több tiltakozó körmenetet tartottak, ugyancsak Palesztinának a zsidók kezébe adása ellen.

## Angol küldöttek

Budapest.

BUDAPEST. Az angol munkáspárt és szakszervezeti kongresszus kiküldött bizottságának vezetője, J. Weegwood ezredes tízenyolcadikán este megérkezett a magyar fővárosba. A bizottság többi tagjának, F. W. Jowet, Stuart Manning és W. Harris megérkezését is várják.

## Reformok a közkórházban.

A vármegyei kórházbizottság szombati délután 5 órakor ülést tart, amelynek több fontos tárgya van. Tárgyalni fogja a bizottság a fertőző betegek pavilonjának felépítési kérdését. A pavilonban külön osztály lesz a férfi és külön osztály a női betegek részére, ezenkívül külön konyhával is felszerelik a pavillont. Tárgyalni fogja a bizottság a kórházi szabályrendelet módosítását, amely szerint az igazgató-főorvosnak jogkörét ki fogják bővíteni.

## MŰVESZET.

A színház heti műsora:

Csütörtök: A Hősök Siremléke jávára, felemelt helyárrakkal, Rácz Imre és Ladiszlav József fellépésével Zsidóné. Péntek: Othello.

Szombat: Hangverseny, Daphnis és Pan, Alarcosbái 3. felvonása.

Vasárnap: délután: Eva, Este: Madarász.

\* A román színészek tegnap Otto Ernst hires német humorista Tanitók című vígjátékát játszották pompás összejáratással. Az együttesből főleg Apostoleanu kisasszony, Fotino, Dumitrescu és Jonescu urak váltak ki nagyszerű és közvetlen játékkal.

\* A színház-bizottság ma délelőtt a polgármester elnöklésével ülést tartott, amelyen megengedte, hogy a Zsidóné holnap esti előadásán a látékony célra való tekintettel a színház igazgatósága a helyárrakat száz-percenttel felemehesse.

\* A Zsidóné csütörtök esti előadásával zárul a szezon opera-műsora. A mindég zsúfolt házat vonzó opera ezúttal száz százalékos helyáremeléssel ünnepi előadásban megy Rácz Imre és Ladiszlav József vendégek fellépésével. A helyárkülönböztetést a válás és nemzeti-ségi különbség nélkül emelendő hősök siremlékére fordítja a társulat. Pénteken Shakespeare örökbecsű drámáját, Othello-t játsszák, a címszerepben Olasz Lajossal. Szombaton a közelmúltban nagy sikert aratott matiné ismétli meg a színház.

\* H. Harmath Józsa jubileuma. 26-án este tartja 20 éves színész jubileumát H. Harmath Józsa, az aradi színház szimpatikus művésznője. Ez alkalommal a Kis cukros vígjáték kerül színre, ami egyúttal a szezon utolsó előadása.

\* Bolém-bucsu. Az aradi újságírók és színészek tegnap búcsuestélyt rendeztek a Fehér Kereszt közterében a Budapestre repatriált Lugossy Dániel színész és Boda Andor hírlapíró tiszteletére. A nagyszámú megjelent újságírók és színészek nevében Lits Antal és Forgács Sándor búcsúztatták meleg szavakkal a távozókat, akiknek megbízásából Lugossy mondott meghatót szavakkal köszönetet.

\* Jótékony cselekvés. A Modern Kabaréban. A háboruban elhunyt hősök sírjának feldíszítésére fordítja a Modern Kabaré mai előadásának tisztázott jövedelmét.

\* Az „Aradi Pállya” pünkösdi száma ma a következő szenzációs cikkeket hozza: A milliós állat, A szerelmek tanyáján, Meghalt a nagy bán, Róna Tazsó tervei, A megbokrosodott költő, A halálzárkók, A drágaságról, Az agglény ebédje, A Fúharmonikusokról, Humor, Utóélet, stb.

## Magyarország nem bocsátkozik kalandokba

BUDAPEST. A magyar békebizottság ma plenáris ülést tartott, amelyen a kormány képviselve volt. A bizottság hosszas eszmecsere után folytatott annak eldöntésére, hogy milyen állást foglaljon el a békeszerződés kérdésében. Mindenfelé arra vall, hogy a békebizottságban érvényesülni fog gróf

Apponyi Albertnek megfontolt, higgadt felfogása. Gróf Apponyi Albert nézetét a következőkben körvonalazta: A nemzet egységes az ország feldarabolásának visszatartásában, azonban legtovábbról sem áll szándékában az, hogy kalandokba vesse magát.

## Kevés a tűzoltó Aradon.

(Veszedelemes raktártűz.)

Veszedelemes tűz ütött ki ma délután Aradon. Négy óra volt, amikor a városháza toronyra kiűzte a vörösszálót és megkocgatta a tüzet jelző harangot. A vészjelzés nyomán azonnal akciót lépett az Attila-téri tűzoltóaktanya őrsége és a rendőri készletséggel egyetemben kivonult a tűzszínhelyre a Marasesti (Kossuth-utca) 68. számú házhoz. Ennek udvarán két lakóház és a mellette levő Weisz Dávid-féle seprűraktár már ekkor lángokban állott. Sztanekovics főparancsnok, Mihajlovics parancsnok vezetésével megindult az oltás, a víz birkokra kelt a tüzzel és egy felórás megfeszített munka után felszállt a fekete füstgomolyag tudatja, hogy győzedelmeskedett felette. A raktár tartalma körülbelül négy waggon seprű, teljesen elpusztult, a lángokban álló két udvari ház gyu-

lékony tetőzete is a lángok martalékául esett. Különben a helyszínre siető csendőrcök segítségével a tűzoltók lokalizálták a tüzet, mielőtt az még tovább terjedhetett volna. A kár így is több, mint száz ezer koronát tesz ki. A tűz színhelyén a rendet a Tiszvölgyi rendőrbiztos vezetésével kivonult rendőrök tartották fenn. Nem hagyhatják azó nélkül, amia mai tüzesenél nyilvánvalóvá vált, hogy az aradi tűzoltóságnál nincs birtokolt a létszám. A tűz színhelyére összesen hét hivatásos tűzoltó vonult ki, a többiek megváltak állásuktól, mert a város oly mostohán fizette őket, hogy nem tudták biztosítani megélhetésüket. Illetékes körök több gondot fordítanak a város tűzoltószervezetének fejlesztésére, mert jöhet olyan eset, amikor a könnyelmű nemtörődomséget drágán fizeti meg a város lakossága.

## Események egy operett-államban.

(Zita fivérének szerelmi ügye.)

A világesemények zaja közepette, mindenki a maga bajával elfoglalva, nem igen gondoltunk Franciaország északi sarkán csendesen meghúzódó Luxemburg nagyhercegség sorsával, eseményeivel. Műünkben áll most a nagyhercegség utolsó esztendejének reánk nézve jelentéktelen, de nem minden érdeklődés nélkül való, epizódyszerű eseményeiről beszámolunk. A baba-állam utolsó uralkodóját, Mária Adelaide nagyhercegnőt a háború két esztendejében „viselt dolgai”, főleg németbarát politikája miatt „kedvelt népei” detronizálták. A nagyhercegnő ugyanis a német invázió alkalmával lelkes és sovén franciának mutatkozott ugyan, de később, talán a kényszerítő körülmények hatása alatt, talán szívből fakadó szimpátiából, fogadta terméiben a német tábornokokat, sőt adjutánsokat is és végül — horribile dictu! — üdvözlő táviratot küldött a német császárnak nagyobb győzelmei alkalmából. „Elpolitizálta” magát tehát a nagyhercegnő és ennek le kellett vonni a konzekvenciáit. Tervezése nem egyedülálló a világhistoriában! ... A detronizálás ténye csendes, vértelen, egynapos forradalom képében zajlott le. Alweissz miniszterelnök meggyőzte a francia és angol megszálló csapatokat, hogy erőszakos lépésre szükség nincsen, a nép kikiáltja a köztársaságot. Mária Adelaide lemond és eltávozik és minden rendben van. Így is történt! Most már nem volt más hátra, mint a „forradalom vívmányait” törvényesen is megpecsételni. És most jön a meglepetés: a népszavazás eredményeképpen 23 ezer szavazattal 5 ezer ellenében elvetették a köztar-

saság ideáját és az államfői hatalmat Mária Adelaide hajadon húgára, Charlotte nagyhercegnőre ruházták. Igaz ugyan, hogy a nagyhercegnőnek uralkodói utasításokat is adtak és közölték vele, hogy a nép bizalmát csak addig bírja, s az uralkodói jogokat csak addig gyakorolhatja, amíg „jól viselkedik”, azaz hazafias politikát űz, a német birodalommal semminemű összefüggést nem keres és általában úgy viselkedik, hogy népe — mely a speciális viszonyok folytán minden lépését figyelemmel kísérelheti — meglegyen vele elégedve. Charlotte minden megígért. Felvette Franciaországgal a politikai és gazdasági összeköttetéseket, fonalát és vidoran uralkodott. A fiatal és szép Charlotte uralkodásának hatodik boldog havában Amor nyíla majd megzavarta babaország harmóniáját. A nagyhercegnő beleszeretett ugyanis Zita királyné fivérébe, Félix Bourbonpármái hercegbe, aki a monarchiának volt a háború alatt fess 26 éves dragonyos főhadnagya. Nagy volt az országban emiatt az elkecsereedés s már-már kenyértörésre került a sor, amikor Zita két másik fivére: a háború alatt sokat szerepelt Sixtus és Xavier hercegek vetették magukat közbe és megmentették a két szerelmes boldogságát. Rávettek Poincarét, hogy fogadja a fiatal jegyespárt és ne vonja meg a házasság miatt Luxemburgtól a francia állam protektorátusát. A fogadtatás megtörtént, a jegyesek biztosították a köztársaság elmökét, hogy frigyükből Franciaországra semminemű kár és veszély nem hármozhatik! Megkapták a bodogító igent s azóta már házasságra is léptek.

## A sváb párt jelölései.

A sváb autonóm-párt a már közölt képviselői és szenátori jelöléseken kívül még a következő jelöléseket ejtette meg a Módosított—gátaljai kerületben szenátori jelöltek Striagl József tanárt, képviselőnek jelölték a világi kerületben Müller Vendelin dr. aradi ügyvédet, a vingai kerületben Andros Ferenc dr., a csáki kerületben Behavetz János dr. és a gátaljai kerületben Dutsehek Frigyes dr.

## A Weitzer-gyár kibővítése.

Az aradi Weitzer-gyár programjába vette, hogy legközelebb újból megkezdi a lokomotív-gyártást. Minthogy azonban erre a célra a gyár mostani méretei kismeyeknek bizonyultak, a gyár igazgatósága azzal a kéréssel fordult a városhoz, hogy a Weitzer- és a Marta-gyárak között levő 30 méteres utca felét adja át a gyárnak. A közlekedésügyi bizottság ma délután foglalkozott a gyár kérelmével és ennek teljesítését javasolta a tanácsnak.

## A mai valutapiac.

Arad: kis lei 310—315, nagy lei 330—335, kis dollár 195—198, nagy dollár 200—205, marka 400—405. Temesvár: lei 335—340, dollár 200—205, marka 405—410. Budapest, május 18. Napoleon 850, font 935, dollár 230, frank 1600, marka 510, lira 1250, rubel 354, lei 420, szokol 396, svájci frank 4000, dinár 627. Zürich devizák május 17-én. Zárlat: Berlin 11.75, Hollandia 207.25, Washington 5.69, London 21.75, Párizs 38, Milano 27.50, Brüsszel 40, Kopenhága 95.25, Stockholm 119.50, Kristiania 107, Madrid 95.25, Buenos Ayres 240, Prága 10.10, Zágráb 3.70, Budapest 2.50, Varsó 2.70, Bécs 2.80, esztrák bélyegzett korona 3.

## Elindult a repatriáló vonat.

Ma déli 1 óra 28 perckor futott ki az aradi vasúti állomásról a utolsó repatriáló vonat, amely négyszázötven személyt szállít Magyarországra. A vonat 85 vagonból állott, 25 vagon visszamaradt. Visszamaradtak továbbá az összes repatriált vasutasok is, akiknek elszállításáról a vasut-igazgatóság fog gondoskodni. Az egyik vagon, amelyben Bösör-ményi Marta-gvári igazgató utazott családjával, teljes kényelemmel volt felszerelve. Volt benne vízvezeték, villanyvilágítás, jég-szekrény, ezenkívül Bösör-ményiék pálmákkal is feldíszítették keréken gördülő lakásukat. A repatriáltak mindössze annyi életmódszert vittek magukkal, mint a mennyi meg van engedve, így a vizsgálat gyorsan folyt le s remélhető, hogy Lőkősházán a vámvizsgálat sem fog sokáig tartani.

## A hatóságok telefonjai.

A kormányzó-tanács felszámoló-bizottsága ma táviratban értesítette Aradmegye alispánját, hogy a megyei hatóságok kötelesek ezentúl telefondíjat fizetni. A bizottság azzal indokolja ezt a rendelkezést, hogy a posta-kincstár kiadásai emelkedtek s így nem indokolt, hogy a hatóságok díj-talanul használják a telefont. Kivételes esetekben a megyei hatóságok 50 százalékos kedvezményt kaphatnak.

### Kun Béláné szökése.

BECS. A várost az a feltűnést keltő hír járta be, hogy Kun Béla, az Ausztria területére menekült kommunista vezér felesége hamisított cseh utlevéllel internálási helyéről megszökött. Az Olaszországba utazott.

### Arad rendőrfőnöke.

A mai idején megírta, hogy a rendőrigazgatóság dr. Kámpján volt dévai főszolgabírója nevére ki aradi rendőrfőnöknek. Az aradi rendőrfőnök mind a mai napig nem foglalta el hivatalát, sőt ma arról értesülünk, illetékes helyen, hogy Kámpján irásban már el is küldötte az aradi rendőrfőnökségről való lemondását. A napokban az új rendőrfőnök kinevezése hamarosan megtörténik, az aradi rendőrség vezetői állására legközelebb jelölt dr. Popoviciu Valer, a mestani helyettes rendőrfőnök.

### A kitelepítések.

A repatriáló hivatal táviratilag kérdést intézett a pénzügyminiszterium kolozsvári államtitkárságához, hogy mi történik azokkal, akiket kiküldtek Olaszországba. Elmondotta Vátián Aurel repatriáló hivatali főnök munkatársának, hogy téves a hír, mintha a kitelepítések végeleg megszűntek volna. A városi tanács ezentúl is el fogja látni azokat, akiknek ittmaradása nem kívánatos. Eddig a városi tanács hetven egyen kérelmét utasította el, így, ezek, nem bírva tartózkodási engedéllyel, kénytelenek lesznek Aradról eltávozni. A repatriáló hivatal felszólítja a Csehszlovákiából repatriáltakat, hogy vagonigényüket május 23-ig jelentik be. Személypodegyásszal május 26-ig lehet jelentkezni. A Magyarországra való repatriálás további infézkedésig szünetel.

### Az aprópénz beváltása.

A elűi (kolozsvári) pénzügyi titkárság a következőket tekerközzé: Múltan a korona bankjegyek a legrövidebb időn belül a forgalomból kivonattak, közbizsértétek, hogy a forgalomból való kivonás alkalmával egy és ugyanazon személytől 10, 20 és 50 koronás bankjegyekben összesen 1000 koronánál nagyobb összeg nem fogadtatik el. Spekulánsok által terjesztett hírek, hogy a lebelvegezt 1000 és 10000 koronás bankjegyeknek nincsen törvényes árfolyamuk, valótlanok.

### A Kereskedelmi Bank közgyűlése.

BUDAPEST. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Tanczy Leó elnöklésével hetvenhatodik évi rendes közgyűlést tartotta. Az évi jelentés szerint az intézet 100 millió koronára felemelt alaptőkével 214.2 millió tartálékkal dolgozik. 32 millió nyolcszázhetvenöt hetszáznyolcvannégy korona kimutatott tiszta nyereséget ért el. Az intézet forgalma 1918-ban 75.6 milliárd volt, 1919-ben pedig a csonka üzletév 40 milliárdos forgalmat eredményezett. Rámutat még a jelentés arra a lényeges körülményre, hogy az idegen impium alatt levő fiókok s állíciók tevékenységének eredménye nem volt beárlítható a mérlegbe. Az igazgatóság indítványa alapján a közgyűlés úgy döntött, hogy a két letétre együttesen 250 korona szavazatot fizet.

## A franciák kiűzték Frankfurtot.

BERLIN. A francia csapatok 17-én reggel megkezdtek Frankfurt kiűztését. Az elvonulás megkezdésekor a francia csapatok parancsnoka magához rendelte a város hat legelőkelőbb személyi-

séit és általuk egy millió arany márkát deponáltatott annak biztosításául, hogy a csapatokat elvonulásuk közben semmi bántódás nem éri, sőt tüntetés sem lesz ellenük.

## Magyarok ezrével készülnek Japánba.

Egy Csehszlovákiából érkezett nagy kereskedő érdekes részleteket mondott el a pesti élet egy mozzanatáról, amelyről a cseh lapok hossza cikkekbe foglalkoztak.

Néhány nap óta — írják a lapok — hangos és forgalmas utca lett Budának egyik legszendesebb utcája, a Nyul-utca. A 13. sz. házban lakik ugyanis Pátojay Ödön, volt japáni főkonzul, aki néhány nappal ezelőtt közölte a lapokban, hogy a japáni kormány nem gördit akadályokat magyar állampolgárok bevándorlása elé. A hír megjelenése óta százzal tolonganak az emberek a konzul ajtaja előtt és pár nap alatt több ezren érdeklődtek nála a Japánba való bevándorlás és település lehetőségéről. A jelentkezők között legnagyobb számban ipari munkások vannak, de gyakori az orvos, mérnök, iparművész és menekült tisztviselő is. Nagyon sokan azonban rosszul értelmezték a konzul felhívását, mert még az odautazáshoz szükséges költség sem áll rendelkezésükre, pedig az uttköltség Japánig legalább 100 ezer korona. Általában azt hitték az emberek, hogy Japán ingyen szállítja őket a Sárka tenger szigeteire, ebben azonban tévedtek, mert csak arról volt szó, hogy akinek az utlevélét a japáni követség láttamozta, szabadon utazhat Japánba.

A felkelő nap országában, írják tovább a cseh lapok, ezidő szerint nagyszámú gazdasági állapotok vannak, mert hiszen Japán nagyon sokat keresett a háborúban. Különösen a mérnökök és egyéb műszaki emberek tényleg jól el tudnának helyezkedni, de a lateinereknek és kereskedőknek már nehezebb volna a helyzetük, a nyelv nehézség miatt is. Az érdeklődés azonban mégis igen nagy és csak a horribilis uttköltség akadályozza meg az embereket a kivándorlásban. És akinek 100 ezer koronája van, az Pesten is meg tud élni elég jól.

400 korona kártérítésre kötelezte. A bérkocsis ki is fizette azonnal az összeget, amit a feljelentő a szegény-alap rendelkezésére bocsátott.

Az aradi zsidó elesettek családtagjait külön is meghívja a csütörtöki d. e. fél 10 órakor a templomban tartandó gyásznapélyre a templomi előjáróság.

Temetés. Ma délután helyezték örök nyugalomra a tegnapelőtti oly tragikus körülmények között elhunyt Nemess Gézánt. A temetésen a gyászba borult Nemess, Singer és Gross-családokon kívül megjelentek az elhunyt ismerősei és hozzátartozói és hosszú ember sor kísérté utolsó útjára a halottat. A gyászszónál dr. Vágvolgyi Lajos főrabbi mondott emelkedett hangú gyászbeszédet, majd onnan a gyászmenet kivonult az izraelita temetőbe.

Salon Artistique Bulev. Regina Mária (Andrássy-ter) 21., I. em. Antik butorok, porcellánok, órák, virágok, festmények és szönyegek eladása.

Árdágitó pék. Az aradi rendőrség ma Szállassy József Thököly Unreutcai pékmesternél három vagon lisztet és sok kenyeret foglalt le. A pékmester ellen ugyanis feljelentés érkezett, hogy nem tartja be a maximális árakat. Úgye a kihágási bíróság elé kerül.

### Öltözködési kódex.

Mint minden nyáron megjelenik az a bizonyos fiúmei cipa, úgy az idén is megjelent a kitűnő és korrekt Mangold Béla Kolos öltözködési kódexe. Előlapnál is érdekesebb mulatság Kolos ur kódexét állapozgatni, egyetlen pillantással megtudjuk, hogy vernisszásszon kizárólag mátrózesomóra kötött fehérpetyes nyakkendőkben illik megjelenni a korrekt gentlemannek s hat óra utáni esküvőhöz egyáltalán nem illik a pezsgőszínű mellény. Pesten éheznek az emberek, a drágaság tárhatellen s ilyenkor Kolos ur a comme il faut-öltözködés döntvénytarát zudítja a szegény pestiokra. A legfontosabb momentumokról azonban a korrekt Mangold Béla Kolos teljesen megelégedezett: nem adott utasítást arra vonatkozóan, hogy a krumplis bókák előtt való ácsorgással, milyen nyakkendő vise-

### Felhívás a bankokhoz.

A pénzügyminiszter kolozsvári államtitkárságának távirati rendeletéből kifolyólag ezúton is felhívja a polgármester a város területén levő összes pénzintézeteket, köz- és magánpénztárakat, hogy 48 órán belül mutassanak be kimutatást, illetőleg kivonatát a bank esetleg letétben levő összes s a kamányzótanács valamelyik részortja számára befizetett összegéről. A kivonat vagy kimutatáson megjelölendő egyúttal, hogy az összeg miképpen lett kezelve és feltüntetendő az összegre vonatkozólag nyert bármilyen megjegyzés vagy utasítás.

### MOZI.

A mozgósínházak műsora. Apolló és Urániában d. u. 3 és fél 5 órai kezdettel: Jótékonycém előadás a hősi halottak sírjainak fenntartása céljára. Ezután az Apollóban színré kerül a Bűnhődés. Társadalmi dráma 6 felvonásban. Az Urániában: Jog az élethez. Dráma 5 felvonásban.

Jótékonycém moziloadások az Apollóban és Urániában. A mai ünnepek egyik kiemelkedő pontja az Apollóban és Urániában rendezendő moziloadások, amelyeknek jövedelmét szintén a hősi sírjára fordítják. A jótékonycém moziloadások mind a két moziban délután 3 órakor kezdődnek. Az első és második előadás az Apollóban, mint az Urániában román katonai harctérrel (stívelek kerülnek vetítésre, mérsékelt emelt helyekkel. míg a 6, fél 8 és 9 órai előadásokon rendes helyekkel pompás Pathé-filmek mutatnak be.

A szerkesztésért felel:  
STAUBER JÓZSEF.

## Eladó ház

Aranykőz-u. 9.  
kerttel együtt. 2338  
Cím a kiadóhivatalban.

### Sörcsarnok és étterem megnyitása.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy Uneria Millenium sörcsarnok és éttermet (a városházával szemben) f. hó 22-én szombaton ünnepélyesen megnyitjuk. Esténként elsőrendű cigányzene. Kitűnő konyha. — Szíves pártfogást kér: 10086 Caltrom si Flelszig.

### Ajánlunk maximált áron

Margit, Kedves, Angel fürdőszappant kisebb és nagyobb darabokban, gyermekeknek és érzékeny bőrűeknek nek Hygea és Neutral szappanokat, Borax, kén, kátrány, Kreolin és sör szappanokat továbbá kitűnő virágillat szappanokat, 1012

Dr. Földes si Hehs Aradon.

5 m/m. valódi AUER-gyújtókó, szivarpapír és helyek kapható

Scharfstein si Comp. cégnél  
Asztalos Sándor-utca 4. 2317

## Darabos mész

fehér és sárga föld elsőrendű minőségben előnyös áron kapható 2322

### CAROL KNEFFEL SI FIUL

szén- és tűzifa-üzletében  
Bulev. Regele Ferdinand L.  
(Beross Béni-ter) 2. sz. sz.

## Apró hirdetések

### Alkalmazás.

**MINDENKÉP FÜZŐNŐ** keresetlik. Bár nem hivatalos. Jelenkoron Strada Ceobno (Wessely-utca) 53., fűzést. 2831

**IRÓKISASZONY**, gépirásban és másírásokban teljesen járatos, műveltségű, helyesírásra felkészült. Ajánlatok és feladatok megjelölésével „Magyar” lapja alatt kiadható. 2832

**PROBANTÓ** jó háziasszonyt keresetlik. Olm a kiadóban. 10065

**HERMÉZ** bádogos Str. Marasesti (Kossuth-utca) 88. Ajánlatok javítását az ottani vállalat. 1866

**BEARAZDADAT** keresetlik azonnali helyre. Berger, Részlet-ként 2. sz. 1. sz. (Bulevard Carol I.) 2838

**MESEKÉSZ**, arányl. 16 koros Str. Győrmező, ki fűzést fűzést gépekhez és villamos berendezésekhez ért, keresetlik. Olm a kiadóban. 10065

**SPARVALLALAT** keresetlik azonnali helyre. 2-3 évi gyakorlati tapasztalattal, ügyes gépirással. Ugyanott egy vizsgázott gépész, ki korábbi munkájához is ért, felvétetik. Ajánlatokat azonnali helyre. Képlek. Zsigmond papírkészítő. Arad. 2834

### Vétel és eladás.

**MORMOTTA** vagy más szűke kabátot veszek. Cim Neumann, Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 21., II. em. 2850

**500.000 DARAB** káposzta, karaláb, paradicsom palánta kapható. Pozsár virágkereskedés, I. L. Brătianu (Weitzer János-utca). 2818

**PAPYRUSZ** papírt, lemezt stb. veszek. Nagy Géza könyvkész, Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 22. em. 2837

**ZENÉLŐ** automata eladó. Cim Wallinger hírdetőjében Lázár-utca. 1844

**ANTI** porcellán, butort, magas trom vesz Salon Artistique Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 21., I. balra. 597

**KÖNYVTÁRAKAT**, hangjegyeket, festményeket és belyeggyűjteményeket vesz Kerpel könyvkész. 994

**MODERN** festményeket, műanyagokat és szarvasokat vesz Salon Artistique, Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 21. 2222

### Ingatlan.

**FELSZÁMLÁS** nagy bérház, adomén, modern lakásokkal azonnali eladás. Képlek Dr. Zoltán Gusztáv ügyvéd irodájában Strada Károlyi (Dokk Ferenc-utca) 70., a földszinten árkában. 2889

### Üzletek.

**JÓFÖRÉLMU** építészeti vállalat miatt sürgősen eladó. Cim Mandl papírkészítő. Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 15. 10652

## Legszebben fest

„Mercur” és „Anny” ruhafesték

Kapható minden jobb fűszerüzletben. 2842

Versenyesség, pártosság, lár és málria, érzékiállás, emészti savak és alacsony gregesség stb. ellen a legjobb és leggyógyosabb szerek az orvosok által ajánlott világhírű eredeti Rosnyay-féle gyógyberak China-vashor (kicsi) 25 kor., China-vashor (nagy) 50 kor. Pezsa-bor (kicsi) 30 kor., nagy üveg 50 kor., China-bor (kicsi) 25 kor., nagy 40 kor. — Gyógyberakink 6-Scherryből készült. Canada-kemény ismétlés, ruh és egyéb bőrből okozta károsítások, viszketésgéget pár nap alatt elmulaszt. Egy kis lógely ára 10., nagy 15 kor. 9740

Kapható a kishit: Rosnyay gyógyberak. (Vásárolja: Julia Asmány.) Arad, Pluta Avram (Aradul Str. Ródu) (Károlyi-utca és Győrmező-utca sarkán)

## Banca populara din Pancota Societate anonima.

### Apel pentru subscrierea de actii.

Societatea anonimă a băncii populare din Pancota în sedința sa ordinară a hotărât în 2 mai 1920, a încredințat direcțiunea ca capitalul de acți în suma de 2.000.000 cor. să se urce la 5.000.000 cor. pe lângă următoarea procedură:

1. Institutul emite 8006 buciți de la 1 ianuarie 1921. acțiuni nouă de câte 1000 cor. îndreptățite la dividende adecvate cu acțiunile vechi din acțiunile nouă ce sunt a se emite la 8000 buciți în proporția de 1—1 în locul prin numai acțiunile au drept care drept se asigură cu exercitarea dreptului de prioritate la cumpărare.

Pentru fiecare stampilare dreptul de exercitare a dreptului de prioritate în cumpărare la o acțiune nouă, se întămplă pe baza arătării unei acțiuni vechi.

2. Acțiunile pe baza cărora se exercitează dreptul de prioritate la cumpărare sunt a se arăta la institut precum și aceea împerejurare, că pe baza respectiv acți dreptul de prioritate s'a autentificat prin stampilarea acțiilor. Dreptul de prioritate se constată prin exercitarea de drept.

3. Dreptul de prioritate e a se validă începând de la 12 mai 1920 până la 28 iunie 1920 inclusiv. Acel acționar, carele dreptul său de mai înainte în acest interval și după amintita modalitate nu și-l exercită își pierde dreptul.

4. În acest mod a treia miie de buciți de acți eventual ramase, direcțiunea e îndreptățită în proporția stabilită de ea a se depune pe cursul valutei de 1650 cor. 4. Pe baza dreptului de prioritate pe acțiunile toate cursul valutei de una acțiune face 1450 cor. și 20 cor. se stabilesc ca taxe de timbru și spese.

5. Plățile pentru acțiunile nouă se îndeplinesc la următoarele intervale: cu prilejul exercitării dreptului de mai înainte la taxa de timbru și spese 20 cor. precum și la faval fondurilor de rezervă 450 cor. respective 850 cor., dupăolvirea acestora suma rămasă de 1000 cor. se plătește după bunul plac în rate până la 1 dec. 1920. După plățile de la ziua plății până la 31 dec. 1920 prin institut se restituie acționarilor interese de 5%.

6. Singurătatea plății se adeverează prin recunoștințe interinale. Numeri recunoștințelor interinale, la cari toate plățile până la 1 dec. 1920 se efectuează, în outare toate din Arad se publică de 3 ori și de la 10 dec. 1920 încolo plătitul se a înătrist și pierde drepturile câștigate la exercitarea dreptului de mai înainte și a dreptului de prenotare și drepturile de pretenziune la plățile de la plățile, aceste din urmă se restituie în favoarea fondurilor de rezervă și direcțiunea se împunătoare ca acțiunile acestora să le poată valora din mână liberă.

7. După plățile tuturor ratelor precum și a taxelor de timbru și spese, recunoștințele interinale se schimbă cu acțiunile nouă de la termenul stabilit și public, prin direcțiunea.

Pancota, la 12 mai 1920.

Directiunea Banlei populare din Pancota societate anonima.

### Pankotal Népbank Részvénytársaság.

### Részvényaláírási felhívás.

A Pankotal Népbank Részvénytársaság 1920. évi május hó 2-án tartott rendes évi közgyűlésén felhatalmazta az igazgatóságot, hogy a jelenlegi 2.000.000 koronás részvényből 5.000.000 koronára emelje fel a következő módosítást:

1. Kibocsátja az intézet 3000 drb. 1921. évi január hó 1-től a régi részvényekkel egyenlően osztalékra jogosult 1000 korona névértékű új részvényt, a kibocsátandó új részvényből 2000 darabra 1—1 arányban csak részvényes tarthat előzetesen igényt, mely igény az elővételi jog gyakorlásával biztosított.

Minden letelepítés végett bemutatandó egy darab régi részvény alapján egy új részvényre gyakorolható az elővételi jog.

2. A részvények, melyek alapján az elővételi jog gyakoroltatik az intézetnél bemutatandók és azon körülmény, hogy az illető részvények alapján az elővételi jog érvényesített a részvények letelepítése által (elővételi jog gyakorolva) állapítottak meg.

3. Az elővételi jog 1920. évi május hó 12-től kezdve 1920. évi június hó 30-ig beszárolg érvényesítendő. Azon részvényes ki elővételi jogát ezen határidő alatt és az említett módon nem gyakorolja elveszti a jogát.

Az ilyen módon nemalán fenmaradó és a harmadik ezer darab részvény az igazgatóságnak van jogosítva az általa megállapított arány és 1850 koronára a befizetés elhelyezni.

4. Az elővételi jog alapján jegyzet részvényekre az átvételi árfolyam részvényként 1450 koronában és 20 korona belyegilleték és költség állapítottak meg.

5. A befizetések az új részvényekre a következő határidőkben teljesítendő: az elővételi jog gyakorlása alkalmával 20 korona belyegilleték és költség, valamint a tartalom-alapok javára 450 illetőleg 650 koronára az ezek lefizetése után fenmaradó 1000 korona pedig teljesítés szerinti részletekben 1920. évi december hó 1-ig. A befizetések után a befizetés napjától 1920. évi december hó 31-ig az intézet által 5% kamattal tartottik meg a részvényeseknek.

6. Az egyes befizetések ideiglenes előtérvevényen igazoltatnak. Az ideiglenes előtérvevények száma, melyekre az összes befizetések 1920. évi december hó 1-ig nem teljesítettek az egyik aradi lapban háromszor közzétételnek és 1920. évi december hó 10-én túl a későbbiek fizetési előzetes az elővételi jog gyakorlásával szerzett jogát és a már teljesített befizetési iránti igényeit, az utóbbi a tartalom-alapok javára fordítottatnak a az igazgatóság feljogosítottatik, hogy az ezeknek megfelelő részvényeket szabadkészből értéktessék.

7. Valamennyi részlet, valamint a belyegilleték és költség lefizetése után az ideiglenes előtérvevények új részvényekkel cserélhetnek fel az igazgatóság által megállapított és közzétett időponttól kezdve.

Pancota, 1920. évi május hó 12-én.

2803

A „Pankotal Népbank Részvénytársaság” Igazgatósága.

## Casa Centrala de Pastrare din Arad.

### CONVOCARE.

Prin aceasta invităm cu tot respectul onorabili acționari ai Casei Centrale de Pastrare din Arad S. A. la

### adunarea generala extraordinara

ce sa va tina in sala de sedinta a institutului la 30, Maja 1920, orele 4 si 1/2.

#### Obiecte:

1. Designarea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal, precum și a unui notar.

2. Propunerea direcțiunii cu privire la ridicarea capitalului societății de la 2 milioane corone la 4 milioane corone prin emisiunea alor 10.000 buc. acțiuni în valoare nominală de 300 corone.

#### 3. Eventualele propuneri.

Acți p. t. acționari, cari doresc să ia parte la adunarea generală și dreptul de votare vădesc al exercis în persoana ori prin mandat, să binevoiască să în șenul 5-tui 18. din statute să depuna acțiunile serice pe numele lor pana în 19. Februar 1920. în casa institutului pana la orele 12 a. m. sau 12. Maja 1920.

Arad, la 12. Maja 1920.

Directiunea Casei Centrale de Pastrare din Arad S. A.

## Aradi Központi Takarékpénztár Részvénytársaság.

### MEGHÍVÁS.

Az Aradi Központi Takarékpénztár Részvénytársaság tartalt részvényeseit 1920. évi május hó 20-án, délután 4 és 1/2 órákor, az intézet előterében tartandó

### rendkívüli közgyűlésére

azonnali felhívással meghívjuk.

#### Tárgyak:

1. A közgyűlés jegyzőkönyv vezettékre jegyzőkönyvvezető és hiteltámlákre ki részvényes kijelölése.

2. Az igazgatóság előterjesztése az alapítóknek 10.000 darab 300 koronára névértékű új részvény kibocsátása által 3 millió koronára 4 millió koronára történő tolemelése iránt.

#### 3. Eventualele indítványok.

Azok a t. a. részvényesek, kik a közgyűlésen résztvevni akarnak s szavazat jogukat személyesen vagy más meghatalmazott részvényes által gyakorolni kívánják, megváradjanak az alapszabályok 18. §-a értelmében legkésőbbben 1920. évi február hó 19-ig saját nevékre új részvényeket legkésőbbben 1920. évi május hó 19-án, délután 12 óráig beszárolg az intézet pénztáránál letenni.

Arad, 1920. május hó 12.

2806

Az Aradi Központi Takarékpénztár Részvénytársaság Igazgatósága.